

Morálka

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Morálka

Morálka, jako základní historický jev **je základní formou společenského vědomí**. Plní funkci koordinátora a regulátoru chování člověka, a to za spoluúčasti společenské disciplíny a jiných regulátorů chování lidí, právních norem, státních nařízení a podobně.

Morálka vyjadřuje obsah chování, mezilidských vztahů, mravů, morálních norem. Mravy člověka jsou kontrolovány vlastním svědomím, veřejným míněním, posuzují se podle kritérií dobra a zla, podle naplňování morálních norem, principů a ideálů.

Morálka je souhrn morálních principů, norem, pravidel, mravních ideálů, mravních vztahů, mravního chování a jednání jednotlivce, skupiny, či společnosti.

Morálka má třídně-historický charakter - z toho vyplývá, že nositelem mravního vědomí je v určitém období určitá společenská třída, která určuje charakter morálky. Současně se však ve všech obdobích zachovává jistá kontinuita některých morálních požadavků spjatých s některými formami vzájemných vztahů lidí.

Chovat se morálně znamená přizpůsobit se souboru etických norem, ať už jsou to normy osobní, náboženské či sdílené spolu se sociální či profesní skupinou.

Nemorální chování: Být nemorální znamená nedodržovat obecně uznávané normy. Čin může být nemorální podle jednoho souboru norem a morální podle jiného.

Dělení morálky:

- heteronomní - morálka založená na mravních normách uložených člověku a lidstvu zvenku, např. morálka založená na biblickém desateru božích přikázání
- autonomní - nezískává se převzetím určených zásad, ale na základě reflexe (= odraz, zpětná vazba)

Morálka působí ve dvou rovinách:

- v obecné: kdy se rozvíjejí pozitivní hodnoty z minulosti
- v konkrétní: může přispívat k rozvoji již existujících kvalit

Funkce morálky:

1. regulativní - normy, hranice, instituce
2. hodnotící - (normativní) člověk si na základě vyhodnocení konkrétní situace staví normy, kterými se hodlá řídit
3. srovnávací - musí znát zásady společnosti, ve kterém chce působit
4. hodnotová - orientuje člověka ve výběru hodnot, kterými se chce v životě řídit
5. prognostická - touhy a přání
6. motivační
7. informativní (komunikativní) člověk prostřednictvím jiných lidí proniká do jejich morálního prostředí a poznává ho
8. výchovná - výchovný moment při formování člověka

Základní pojmy:

Morální principy - jsou jednou formou morálního vědomí, ve kterých se v nejobecnější podobě odrážejí morální požadavky. Pokud mravní normy předepisují, jaké konkrétní činy má člověk provádět, principy v obecné formě odhalují obsah morálky jako podklad pro dílčí normy chování.

Morální normy - jsou formou společenské disciplíny, která se uskutečňuje v každodenním společenském bytí lidí. Jsou praktickým vyjádřením morálních principů společnosti. Určují, co mají lidé dělat, jak mají jednat a chovat se. Morální normy usměrňují chování člověka na mravní ctnosti. Vystupují jako požadavek, který může být zformulován jako příkaz, pravidlo, poučení.

Morální požadavek - je nejjednodušší prvek mravních vztahů mezi osobností a společností. Může být vyjádřen formou příkazu pro jednotlivce a uskutečnění konkrétního činu. Morální požadavek ve formě mravních vztahů se promítá jako povinnost, čest, odpovědnost, důstojnost, svědomí. Při respektování morálních požadavků uskutečňuje člověk určitou povinnost v souladu s morálními normami chování, a s obecnými morálními principy. Morální požadavek je vyjádřením povinnosti.

Etické pravidlo - je forma plnění požadavku. Například požadavek úcty k ženě je vyjádřen formou pravidla zdvořilosti, taktosti, ochoty, jemnosti.

Mravní črta - představuje mravní kvality skupiny lidí, kolektivu, společnosti, ale i jednoho člověka.

Mravní vlastnost - představuje mravní kvalitu u jednoho člověka.

Mravní ideál - je pojem morálního vědomí, ve kterém se mravní požadavky kladené na lidi vyjadřují ve formě vzoru mravně dokonalé osobnosti, představy o člověku, ztělesňující všechny nejvyšší morální kvality. Ideál ukazuje konečný nejvyšší vzor, o který má člověk usilovat a dosáhnout ho.

Morální činnost - chápe se jako čin, který je podmíněn určitým morálním cílem. Činnost člověka, která je v souladu s morálními normami a požadavky, se označuje jako morální činnost.

Morální hodnocení - má důležitou funkci v morální činnosti. Morální hodnocení je dobrozdání nebo odsouzení různých činností v podobě souhlasu, kritiky, lásky, nenávisti a podobně. Morální hodnocení se opírá o všeobecně uznávané morální názory.

Morálka osobního života - je jednou ze základních sfér působení morálky, která zahrnuje celou oblast životní činnosti člověka.

Moralizování - je hodnocení některých společenských jevů bez analýzy objektivních zákonitostí vývoje společnosti a skutečností, založené na subjektivních přáních a představách. Aplikuje se zpravidla formou mravního poučování.

Morálka jako společenský jev má i svoji strukturu:

- morální vědomí
- morální vztahy
- morální činnost

Věda o morálce se nazývá etika. Etika je tedy věda o morálním vědomí, morálních vztazích, morálních činnostech. Zdůrazňuje lidské chování v různých situacích.

Obsah

1. Morálka

2